

**ИЗСЛЕДВАНЕ НА РОДИТЕЛСКОТО МНЕНИЕ И ОТНОШЕНИЕ КЪМ
ВЛИЯНИЕТО НА ХУДОЖЕСТВЕНАТА ЛИТЕРАТУРА (ПРИКАЗКИ) ВЪРХУ
КОГНИТИВНОТО И ЕМОЦИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА**

Стоянка Христоскова Минчева
Детска градина „Калина Малина“, град Пазарджик

***Резюме:** Статията представя резултатите от анкета за проучване на родителското мнение и отношение към влиянието на художествената литература и авторски въпросник, който да разкрие интереса и желанието на децата към художествената литература и отношението им към книгите. Целта е да се изведе на светло мнението на родителите и децата и даде яснота на педагогическите специалисти за правилни указания и подкрепа за хармонично развитие на детето.*

Насочването на родителите в посока правилен подбор на литературни произведения може да послужи за развитие на съзнанието на детето, така че то да се себеосъзнае, и да види мястото си в света.

***Ключови думи:** художествени произведения, приказки, семейство, деца, развитие*

**STUDY OF PARENTAL OPINION AND ATTITUDE TOWARDS THE INFLUENCE
OF FICTION LITERATURE (STORIES) ON THE COGNITIVE AND EMOTIONAL
DEVELOPMENT OF CHILDREN**

Stoyanka Hristoskova Mincheva
Kindergarten “Kalina Malina”, city of Pazardzhik

***Abstract:** The article presents the results of a survey of parental opinion and attitudes towards the influence of fiction and an author's questionnaire to reveal children's interest and desire for fiction and their attitudes towards books. The goal is to bring to light the opinion of parents and children and give clarity to pedagogical specialists about correct instructions and support for the harmonious development of the child.*

Guiding parents in the direction of the correct selection of literary works can serve to develop the child's consciousness so that he becomes self-aware and sees his place in the world.

***Keywords:** works of art, fairy tales, family, children, development*

Увод

Игри, приказки, вълшебства...с една дума – детство!

Детството – базата данни на живота!

Според редица психолози първите години от живота на човек предопределят бъдещия прогрес на личността. За да има човек балансиран живот и правилно себеусещане, мотивация, контрол върху гнева, комуникация и самопознание е необходимо социално-емоционалното обучение да започне още в предучилищна възраст.

Теоретични аспекти

Пораствайки, детето усвоява света на играчките. То може да види, да хване, да оближе, да хвърли. Но хвърляйки ги, мама ще върне „избягалата“ играчка и ще се усмихне, нещо ще каже. С помощта на играчките детето се запознава с чувствата на възрастните към

него, проверява тяхната доброта и защитеност. Формира се „света на фантазията“ (Китаев-Смык Л.А 1989)

В своята книга „Психология на детското развитие. Тематични приближения“ Пл. Цоков определя усмивката като ранен сигнал за емоционално развитие. Пак там той споделя, виждането на Х. Рейнголд за социалната значимост на усмивката, чрез която детето започва да се счита за личност, да заема мястото си в семейната група и да изисква да се чувства важно в нея. Пл. Цоков обобщава, че в психологията се поддържа тезата – „децата обработват информацията предимно с емоционални отколкото с когнитивни структури“. Споделя мнение, че всяко нещо, което расте, има свое време и надмощие, докато възникнат всички индивидуални особености, които образуват функционалното цяло (Цоков 1995).

Пробуждането на детето за себе си и света е процес, наречен развитие на съзнанието и според Любов Миронова (Миронова 2022).

Емоционално-образното въздействие на приказката е най-краткият път до съзнанието на детето.

Приказките! Тези вълшебни, фантастични истории, които разпалват въображението на децата и в същото време са първото им докосване до магията на литературата! Имало едно време... и започват приключения и срещи с невероятни герои.

Литературните произведения за деца са точно това, от което всяко едно дете се нуждае в детството си, за да развие страните на своята личност.

Любов Миронова представя някои основни послания за правилен подбор на литературни произведения, които да са съобразени с развитието и етапите, през които преминава детето и неговите нуждите. А именно:

- ясни критерии;
- до 3- годишна възраст приказки няма;
- вълшебните народни приказки са изключително важни за развитието на въображението;
- крайностите по отношение на приказките, не са препоръчителни;
- много важна част от детството са възпитателните истории, подобни на приказки, които възрастните създават;
- приказките, които поднасяме на детето, с която подхранваме вътрешния му свят са духовна храна;
- приказките дават връзка на детето с духовния му свят. Дават му увереност и мотивация за действията си и смисъл в живота, насочват към важни закономерности, свързани с развитието на детето, неговите потребности, личностно и емоционално развитие.

„Приказката разкрива пред детето нов образен свят. Тя е жизнено правдива, дълбоко емоционална, обогатява и разширява кръгозора на децата, събужда у тях различни чувства, разсъждения и желание да изразяват отношение, развива речта им“ (Миронова 2022)

Всичко казано дотук, кореспондира с правилният подбор на литературни произведения и възможните пътища за тяхното развитие на база възрастовите особености на децата в предучилищна възраст.

Инструментарииум

1. Анкета, на тема: „Пътеводител в света на книгите“, с цел разкриване родителското мнение и отношение към влиянието на художествената литература (приказки) върху когнитивното и емоционално развитие на децата и стимулиране интереса у тях към книгата като източник на знания.

2. Авторски въпросник за деца, с цел проучване отношението им към детската художествена литература (приказки).

Създаденият инструментариум може да се ползва като инструмент за проучване и предоставяне на насоки за родители относно правилният подбор на литературни произведения в детската градина.

Изследвани лица

30 родители и 30 деца от III Б група „Буратино“, ДГ „Калина Малина“ град Пазарджик

Етични норми и изисквания

Изследванията бяха проведени в пълно съответствие с изискванията на Закона за защита на личните данни.

Основни компоненти на проведеното изследване

1. Създаване на анкета на тема: „Пътеводител в света на книгите“, с цел разкриване родителското мнение и отношение към влиянието на художествената литература (приказки) върху когнитивното и емоционално развитие на децата и стимулиране интереса у тях към книгата като източник на знания.

2. Авторски въпросник, който да разкрие интереса и желанието на децата към художествената литература (приказки) и отношението им към книгите.

Подобряване на уменията за използване на приказките

Основен фокус е изграждането на компетентности за правилен подбор на литературни произведения (приказки), чиито очаквани ползи биха насочили, както към поднасянето им в най-уместният момент и плавното спускане на детето в действителността по хармоничен за психиката му начин.

Резултати от проведеното изследване

Целта на проучването бе да разкрие родителското мнение и отношение към влиянието на художествената литература (приказки) върху когнитивното и емоционално развитие на децата и стимулиране интереса у тях към книгата като източник на знания.

Анкетираните бяха 30 родители и се установи, че по-голяма част от тях около 50% четат приказка на детето си всяка вечер преди лягане, около 30% по-рядко (не всяка вечер) и 20% не четат приказки, а децата седят на таблет, телевизор, компютър или телефон. На въпроса „Коя е любимата приказка на детето Ви?“ всички анкетираните родители са наясно коя е любимата приказка и приказан герой на детето им. На въпроса „Търсите ли поуката от приказката и детето Ви разбира ли каква е тя?“ 80% са отговорили, че винаги търсят поука и разясняват на детето си каква е тя, след което детето разбира смисъла на поуката от приказката, 10% не винаги търсят и 10% не търсят въобще. Чрез анкетата установихме, че всички родители възпитават у децата си отговорно отношение към книгите, как да се грижат за тях като ги пазят, подреждат и прибират внимателно, да не драскат, късат и мачкат кориците и страниците им.

Същевременно се проведе и проучване с цел да разкрие интереса и желанието на децата към художествената литература (приказки) и отношението им към книгите. Анкетираните бяха 30 деца и се установи, че всички деца обичат приказки и слушат с интерес и внимание, когато се чете. На въпроса „Четат ли ти приказки мама и тате? Колко често?“ по-голяма част около 50% отговориха, че мама им чете приказка всяка вечер преди лягане, около 30% не всяка вечер, защото мама и тате са изморени и гледат телевизия и 20% отговориха, че не им четат приказки, а ги гледат на таблет или телефон. При съпоставяне на отговорите на родители и деца на въпроса „Коя е любимата приказка и

приказен герой?“ се наблюдава съответствие. На въпроса „Как се грижиш за книжките си?“ всички деца отговориха, че не ги мачкат, късат и че си ги подреждат и прибират внимателно и старателно.

Чрез анкетата установихме, че всички деца много обичат приказките и проявяват грижовно отношение към своите книжки, към тези, които взимат от библиотеката, както и към книжките в групата.

Родителите предоставиха обективна обратна връзка от проведеното анкетното проучване, която имаше за цел да оцени ефикасността на проведените изследвания и предостави посока и възможност за ефективни насоки от страна на учителите към родителите.

Заключение

Резултатите от изследването и ефективността след неговото прилагане предоставиха безценна възможност за изграждане на необходимата обратна връзка от страна на родители и деца. Положителните реакции от изследването на функционалностите на инструментариума са свидетелство и гаранция за неговите качества, които представляват сигурна препоръка за използването му от неговите бъдещи потребители.

Литература

- Миронова, Л. (2022). *Пътеводител в света на приказките*. София: Асеновци.
- Цоков, П. (1995). *Психология на детското развитие. Тематични приближения*. Пловдив.
- Китаев-Смик, Л.А. (1989). Стресс и психологическая екология.
https://fp.swu.bg/images/kitaev_smik_STRESS.pdf